

Michał Skoczyński

Sprawozdanie z kwerendy w Archiwum Państwowym oraz Archiwum Diecezjalnym w Płocku w dniach 14-18 I 2013 r.

Hereditas Monasteriorum 2, 547-552

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tego zbioru jako źródła dla badań historycznych i historycznoartystycznych nad dziejami poszczególnych sanktuariów i siedzib zakonnych w XVIII i XIX w. wydaje się bardzo duża.

Inwentaryzowane obiekty (najprawdopodobniej w latach 60. XX w.) zostały przez zakonnych archiwistów uporządkowane w sposób alfabetyczny według nazw miejscowości, w których znajdowały się sanktuaria. Całość obejmuje dwa albumy.

Efekty prowadzonych badań zostaną ogłoszone w artykule naukowym zawierającym inwentarz wszystkich grafik maryjnych z omawianej kolekcji, kopie fotograficzne zaś posłużą tworzeniu bazy danych w ramach programu *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja*.

Michał SKOCZYŃSKI

Instytut Historii

Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Sprawozdanie z kwerendy w Archiwum Państwowym oraz Archiwum Diecezjalnym w Płocku w dniach 14–18 I 2013 r.*

Kwerenda przeprowadzona w Archiwum Państwowym oraz Archiwum Diecezjalnym w Płocku miała na celu rozpoznanie przechowywanych w nich materiałów dotyczących problematyki kasat klasztorów mazowieckich w XVIII i XIX w. Poszukiwaniami objęto zarówno dokumentację proveniencji zakonnej, jak i materiały powstałe na szczeblu administracji diecezjalnej oraz świeckiej. W toku kwerendy udało się odnaleźć wiele istotnych dla problemu kasat klasztornych jednostek archiwalnych, które pochodzą z okresów poprzedzających kolejne fale likwidacji klasztorów w diecezji płockiej, a także z samego momentu kasat i z lat następnych, w których na nowo zagospodarowywano poklasztorne majątki.

Archiwum Państwowe w Płocku przechowuje dokumentację zachowaną po instytucjach administrujących w interesującym nas okresie terenem północnego Mazowsza. Szczególnie ważne dla badacza historii kasat klasztornych są dwa zespoły archiwalne, *Komisja Wojewódzka i Rząd Gubernialny Płocki (1816–1866; 1880)* oraz *Akta Miasta Płocka (1808–1867)*. Zawierają one uporządkowane tematycznie i chronologicznie pisma urzędowe i korespondencję tych instytucji. Niestety, obecnie zbiory te są mocno wybrakowane w stosunku do stanu sprzed 1939 r. W trakcie II wojny światowej zostały wywiezione przez administrację Rzeszy do archiwum w Królewcu i część z nich zaginęła lub została zniszczona. Niemniej ocalała część zbiorów nadal zawiera wiele jednostek archiwalnych, które mają znaczącą wartość dla badań nad kasatami klasztorów mazowieckich.

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

W zespole archiwalnym *Komisja Wojewódzka i Rząd Gubernialny Płocki (1816–1866; 1880)* należą do nich:

– *Akta klasztoru oo. Bernardynów w Ostrołęce (1819–1859)*, kk. 206 (sygn. 202). Język polski i łaciński. Poszyt zawiera: wykazy funduszy klasztoru i posiadanych przez klasztor własności ziemskich (z lat 1819–1859); dokumentację sporów sądowych o grunty klasztorne (z lat 1792–1837); wnioski do władz lokalnych o wstawiennictwo w sprawie obrony majątków i przywilejów oraz dokumenty urzędowe w tych sprawach; decyzje Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu w sprawie zamiany gruntów między skarbem państwa a klasztorem.

– *Akta budowli poddominikańskich w mieście Płocku*, t. 3: 1851–1866, kk. 473 (sygn. 204; wcześniejsze tomy akt zaginione). Język polski i rosyjski. Poszyt zawiera korespondencję urzędową dotyczącą administracji dobrami po klasztorze dominikanów w Płocku, przede wszystkim budynkiem klasztoru i przyległym do niego placem. Znajdziemy tu m.in.: wykazy czynszów pobieranych z gruntów zarekwirowanych dominikanom; koszty czasowego kwatrowania w budynku żołnierzy piechoty rosyjskiej w 1850 r.; szczegółową dokumentację projektu przebudowy jednego ze skrzydeł klasztoru na potrzeby szkoły elementarnej i jego realizacji (z lat 1849–1853); wniosek płockiej organizacji dobroczynnej „Sala Ochrony” z roku 1858 o utworzenie w klasztorze sierocińca oraz odpowiedź odmowną na tę prośbę ze strony władz.

– *Akta konwentu xx. Benedyktynów w Pułtusku 1819–1846*, kk. 67 (sygn. 206). Język polski i łaciński. Poszyt zawiera: spis przychodu klasztoru w 1819 r. wraz z bardzo szczegółowym inwentarzem majątku ruchomego oraz tabelarycznym wykazem funduszy; korespondencję urzędową w sprawie procesów sądowych toczonych przez klasztor w latach 1829–1846; zatwierdzenia nowo wybranych opatów; przyznanie w roku 1848 byłemu opatowi pułtuskiemu dożywotniej pensji.

– *Akta klasztoru oo. Reformatów w Pułtusku 1819–1863*, kk. 239 (sygn. 207). Język polski i rosyjski. Poszyt zawiera: spis przychodu klasztoru z 1819 r.; korespondencję urzędową w sprawie procesów sądowych toczonych przez klasztor (z lat 1820–1850); zawiadomienia kierowane do władz wojewódzkich ze strony konsystorza generalnego pułtuskiego o zmianach w składzie konwentu; wnioski o restaurację budynków ze środków publicznych (1852); spis dochodów klasztornych z 1860 r.; oświadczenie gwardiana o nieprzynależeniu do organizacji spiskowych (1861). Znajdują się w nim także archiwalia starsze, aniżeli deklaruje to opis jednostki w inwentarzu, m.in. akt fundacji klasztoru z 1648 r.

– *Akta bernardynów w Strzegocinie 1819–1863*, kk. 306 (sygn. 219). Język polski i łaciński. Poszyt zawiera: inwentarz posiadłości klasztoru sporządzony na potrzeby kapituły prowincji w 1797 r.; inwentarz ruchomego majątku należącego do konwentu sporządzony na zlecenie Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w 1819 r.; dokumentację konfliktu sądowego ze spadkobiercami Józefa Radzickiego, dobroczyńcy klasztoru (spór toczył się przez kilkanaście lat, w okresie 1823–1836); dokumentację urzędowych zatwierdzeń nowych gwardianów przez Komisję Rządową Spraw Duchownych i Oświecenia Publicznego (m.in. 1859, 1860); deklaracje o nienależeniu przez kolejnych przełożonych do antypaństwowych spisków (1850, 1859).

Według inwentarza do zespołu należy jeszcze jedna jednostka, uznana niestety za zaginioną:

– *Wykaz porównawczy wszelkich przychodów klasztoru ks. Reformatów w Pułtusku (1860)*, kk. ? (sygn. 208, zaginione).

Równie interesujące są materiały zgromadzone w zespole archiwalnym *Akta Miasta Płocka (1808–1867)*:

– *Akta dotyczące się uformowania koszar z gmachu norbertańskiego i służby wewnętrznej*, t. 1: 1821–1835, kk. 320 (sygn. 211, mkf. 3058). Język polski. Poszyt zawiera korespondencję urzędową władz Płocka z Rządem Gubernialnym Płockim i Komisją Wojewódzką dotyczącą zaadaptowania zabudowań poklasztornych na koszary wojskowe i lazaret, w tym: liczne kosztorysy prac; dokumentację pozyskiwania środków na ten cel od władz centralnych oraz ze składek społecznych; dokumentację wykonywanych prac budowlano-remontowych; regulacje administracyjne dotyczące późniejszego funkcjonowania powstających koszar.

– *Akta majątków poduchownych*, t. 1: 1866–1867, kk. 354 (sygn. 348, mkf. 3195). Język polski. Poszyt zawiera korespondencję urzędową dotyczącą wykorzystania zabudowań odebranych Kościołowi katolickiemu na terenie Płocka. W większości są to materiały dotyczące duchowieństwa diecezjalnego, jednak znajduje się wśród nich przynajmniej jeden inwentarz majątku klasztornego dotyczący nieruchomości po płockich reformatach, sporządzony w 1867 r.

– *Akta generalne majątków poduchownych, 1866–1867*, kk. 4 (sygn. 349, mkf. 3196). Jest to grupa luźnych kart będąca uzupełnieniem jednostki o sygn. 348, dotyczy wyłącznie kleru diecezjalnego.

– *Akta dotyczące wywiezienia norbertanek do Czerwińska i rozciągnięcia dozoru nad pozostałym gmachem 1819–1849*, kk. 89 (sygn. 369, mkf. 3216). Język polski. Poszyt zawiera przechodzącą przez magistrat płocki korespondencję urzędową dotyczącą likwidacji klasztoru norbertanek w Płocku, przewozu sióstr do Czerwińska oraz zagospodarowania pozostawionego przez nie majątku. Znajdziemy tu m.in.: inwentarze dóbr klasztornych i zabudowań; dokumentację licytacji przejętych ruchomości; plany zaaranżowania budynków poklasztornych na wojskowy lazaret.

– *Akta magistratu płockiego dotyczące się zgromadzenia księży reformatów*, t. 1: 1847–1867, kk. 134 (sygn. 588). Język polski i rosyjski. Poszyt zawiera przechodzącą przez magistrat płocki korespondencję urzędową dotyczącą funkcjonowania płockiego klasztoru reformatów i jego majątku przed kasatą w 1864 r. oraz po niej. Znajdziemy tu m.in. meldunki o: zamieszkaniu w klasztorze nowych braci; prowadzonych przez nich konfliktach o grunty z miastem (załączono plan zabudowań klasztornych z 1847 r.); zatwierdzaniu przez władze świeckie nowych gwardianów; sporach sądowych prowadzonych przez klasztor. Ostatnie karty dotyczą snutych już po kasacie klasztoru planów zagospodarowania budynków poklasztornych na koszary dla rekrutów oraz losu skradzionych w czasie likwidacji klasztoru naczyń liturgicznych.

Jeszcze bogatsze zbiory dotyczące tematu kasat posiada płockie Archiwum Diecezjalne. Ma ono w swoich przepastnych zbiorach m.in. archiwalne dokumenty oraz korespondencję instytucji diecezjalnych z XVIII i XIX w. Niestety, brak inwentarzy zasobu tego archiwum, więc poszukiwania potrzebnych materiałów są niezwykle utrudnione. Jednym z wyjątków jest zespół archiwalny *Akta zakonne* – istnieje robocze zestawienie wchodzących w jego skład jednostek. Niestety, wielu spośród tych ksiąg i dokumentów nie nadano sygnatur. Nie można również powiedzieć z całą pewnością, czy zestawienie to jest kompletne i wiarygodne. Inną przeszkodą w badaniach nad dokumentami zgromadzonymi w Archiwum Diecezjalnym jest sposób sporządzenia poszytów akt. Starano się je porządkować według klucza chronologicznego i rzeczowego, jednakże podjęto decyzję o wszywaniu jednych akt w drugie, w związku z czym karty w niektórych składkach są ułożone w niewłaściwej kolejności. Utrudnia to odczytanie np. tabel inwentarzy, które są często rozdzielone przez wszyte w nie inne dokumenty. Pomimo tych utrudnień udało się odnaleźć wiele materiałów o dużej wartości dla badaczy problemu kasat klasztorów.

Jak już wspomniano, najcenniejszy z punktu widzenia tematu kwerendy jest zespół archiwalny *Akta zakonne*:

– *Akta dotyczące raportów statystycznych do Komisji Województwa Płockiego*, t. 1: 1816–1853, kk. 315, t. 2: 1854–1868, kk. 215 (sygn. 38 [50]). Język polski i łaciński. Poszyt zawiera raporty statystyczne sporządzane w klasztorach (na zlecenie konsystorza płockiego dla Komisji Wojewódzkiej Płockiej), głównie szczegółowe wykazy zakonników ze wszystkich klasztorów w diecezji, niekiedy z podanymi dochodami klasztorów. Z biegiem lat zestawienia zaczęto prowadzić regularnie co roku. Poza raportami z poszczególnych klasztorów prowadzono też zestawienia dla konkretnych dekanatów, a także całości diecezji. Znajdziemy tu również korespondencję między konsystorzem a Komisjami Wojewódzkimi dotyczącą obowiązku prowadzenia tego typu zestawień statystycznych.

– *Akta dotyczące supresji klasztorów w diecezji płockiej*, cz. 1: 30 XI 1864–20 II 1865, kk. 704 (sygn. 32 [404]), cz. 2: 29 VIII 1865–18 V 1866, kk. 426 (sygn. 33 [405]). Język polski, łaciński i rosyjski. Pierwszy poszyt (cz. 1) zawiera dokumentację dotyczącą realizacji na obszarze diecezji aktu kasaty z 1864 r., późniejszych losów majątków ziemskich i nieruchomości klasztornych oraz zakonników ze skasowanych konwentów. Znajdziemy tu m.in.: listy imienne braci; informacje dotyczące wypłaty dla nich pensji; dokumentację sporów o majątki po skasowanych klasztorach; wnioski i decyzje dotyczące przeniesień zakonników na różne parafie (niekiedy poza diecezją płocką); materiały dotyczące funkcjonowania wspólnot klasztornych przeznaczonych do likwidacji (wnioski o mianowanie lub odwołanie przełożonych). Poszyt zawiera także korespondencję biskupa i konsystorza płockiego z urzędami carskimi, dziekanami, proboszczami, parafianami, zakonnikami itp. Drugi poszyt (cz. 2) zawiera głównie dokumenty dotyczące pomysłów na wykorzystanie zakonników ze zlikwidowanych klasztorów i sporów o obsadzanie nimi parafii. Znajdziemy tu m.in.: liczne spisy zakonników i zakonnice ze zniesionych klasztorów; sprawozdania dotyczące ich losów po kasacie; inwentarze ruchomości i nieruchomości po skasowanych klasztorach.

– *Akta dotyczące zakonów różnych oraz ich supresji w diecezji płockiej 1800–1864*, kk. b.p., około 1000 (sygn. 34). Język polski, łaciński i rosyjski. Poszyt zawiera korespondencję władz diecezjalnych z władzami świeckimi (pruskimi, Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego) z lat 1800–1864 dotyczącą funkcjonowania klasztorów działających w diecezji płockiej oraz losów majątku po klasztorach zlikwidowanych.

– *Akta funduszy zakonnych diecezji płockiej*, kk. 192 (b.sygn.). Język polski. Poszyt, prawdopodobnie mocno wybrakowany, zawiera: sporządzone na polecenie biskupa tabelaryczne wykazy funduszy klasztorów diecezji płockiej w latach 1818–1862; spisy majątków klasztornych sporządzone w 1852 r. na zlecenie Komisji Rządowej Spraw Duchownych i Wewnętrznych; korespondencję władz diecezjalnych z administracją świecką w sprawie przyznania świadczeń emerytalnych jednemu z zakonników ze skasowanego klasztoru kanoników regularnych w Czerwińsku.

– *Akta pobenedyktynskiego kościoła w Pułtusk* 1865–1881, kk. 256 (b.sygn.). Język polski i łaciński. Poszyt zawiera m.in.: wykazy wyposażenia kościelnego (zarówno naczyń liturgicznych, jak i obrazów, ławek czy sztandarów), książek i ruchomości należących do skasowanego klasztoru benedyktynów w Pułtusk oraz korespondencję dotyczącą zagospodarowania majątku poklasztorowego i jego remontu ze składek społecznych. Ponadto w skład jednostki wchodzi drukowany informator świeckiego bractwa funkcjonującego przy kościele klasztornym. Jednostka ta zawiera również dokumenty i korespondencję urzędową po klasztorze benedyktynów w Pułtusk (w tym od XVIII w., czyli z okresu wcześniejszego, niż sugeruje to jej tytuł) – m.in.

sprawozdanie z funkcjonowania klasztoru dla kapituły generalnej Kongregacji Polskiej zakonu czy korespondencję z Komisją Województwa Płockiego z roku 1826 w sprawie własności dóbr klasztornych Gołachów.

– *Akta dotyczące benedyktynów w Płocku i Pułtusku 1703–1856*, kk. b.p., około 300 (b.sygn.). Język polski i łaciński. Luźne karty, głównie dokumenty sporządzone na potrzeby władz zakonnych i świeckich oraz korespondencja z polskimi władzami administracyjnymi w XVIII w. Dokumenty XIX-wieczne otwiera sporządzone przez Komisję Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych i skierowane do przełożonych klasztorów w 1840 r. wezwanie, w którym zaleca się nadesłanie do Komisji imiennej listy zakonników. Poza tym znajdują się tu: oświadczenia i umowy o płatności czynszów przez chłopów w folwarku należącym do klasztoru; zawierane przez klasztor umowy dzierżawne; rejestr depozytów należących do klasztoru na przełomie lat 1843 i 1844; korespondencja z roku 1861 dotycząca planów przeniesienia pułtuskiego konwentu do wcześniej skasowanego klasztoru na Łysej Górze.

– *Akta ogólnych rozporządzeń dotyczących zakonów męskich 1852–1869*, kk. 302 (sygn. 18/431). Język polski. Poszyt zawiera prowadzoną między instytucjami diecezjalnymi i zakonnymi oraz administracją świecką korespondencję urzędową dotyczącą funkcjonowania wspólnot zakonnych w diecezji. Znajdziemy tu m.in.: decyzje o akceptacji (bądź jej braku) kandydatów na stanowiska przełożonych domów, a także dokumentację dotyczącą sporów finansowych i sądowych oraz spraw administracyjnych, np. prośby o zgodę na zorganizowanie kapituły prowincji kierowane do władz diecezjalnych bernardynów ze Skępna w 1867 r. oraz zobowiązanie klasztorów do sporządzenia potrzebnych władzom raportów.

– *Akta sekularyzacji zakonników diecezji płockiej, cz. 1: 1821–1872, cz. 2: 1872–1891*, kk. b.p., cz. 1: około 550, cz. 2: około 262 (sygn. 13/367). Język polski, łaciński i rosyjski. Poszyt zawiera dokumenty dotyczące zwalniania zakonników ze ślubów zakonnych. Wnioski braci są opatrzone uzasadnieniami i odpowiednimi zaświadczeniami lekarskimi i urzędowymi dotyczącymi stanu zdrowia zakonników oraz sytuacji ich rodzin. Znajdziemy tu również decyzje biskupa, konsystorza i Urzędu ds. Wyznań o przychyleniu się (lub nie) do treści wniosku oraz o przesłaniu go do Kancelarii Apostolskiej. Jednostka zawiera również kwity bankowe opłat administracyjnych ponoszonych w Kancelarii Apostolskiej przez wnioskodawców za pośrednictwem władz diecezjalnych, a także podejmowane przez Kancelarię Apostolską decyzje.

– *Wizytator klasztorów ks. Brudziński. Akta diecezji Płockiej 1866–1867* (de facto do 1883), kk. 398 + 46 luźnych (sygn. 42/43). Język polski. Poszyt zawiera dokumentację działalności księdza Brudzińskiego jako wizytatora wspólnot zakonnych w diecezji; odgrywał on też rolę pośrednika w załatwianiu wielu spraw dotyczących klasztorów. Znajdziemy tu także korespondencję między instytucjami diecezjalnymi na temat wypłacania pensji zakonnikom, sekularyzacji niektórych z nich oraz wydawania zezwoleń na życie poza klaszturem. Najprawdopodobniej materiały dotyczą wyłącznie wspólnot nieskasowanych w tym okresie.

Według istniejącego spisu zawartości tego zespołu archiwalnego Archiwum Diecezjalne jest również w posiadaniu wielu innych jednostek mogących mieć związek z tematem kwerendy. Niestety, w czasie jej trwania nie udało się do nich dotrzeć ze względu na ich zagubienie w magazynach bądź ograniczenia czasowe. Chodzi o następujące poszyty:

– *Akta zakonu norbertanek w Płocku i Czerwińsku 1800–1852* (sygn. 31);

– *Akta dotyczące klasztorów w diecezji płockiej w latach 1863–1864, 1864–1865, 1866–1893* (b.sygn.);

– *Listy imienne zakonników i zakonnice w diecezji płockiej w latach 1827–1854, 1841–1853, 1826–1836* (b.sygn.);

– Akta dotyczące klasztoru xx. kanoników regularnych laterańskich w Czerwińsku 1772–1780, 1800—1826 (sygn. 30/3).

Pomimo trudności w dotarciu do wszystkich archiwaliów związanych z kasatami klasztorów, które znajdują się w zbiorach płockich archiwów, kwerendę należy uznać za udaną. Zebrany materiał upoważnia do stwierdzenia, iż płockie archiwa niewątpliwie mają duży potencjał w badaniach nad dziejami procesu kasat klasztorów w dawnej Rzeczypospolitej. Zebrane w nich materiały pozwalają na poznanie dziejów wspólnot zakonnych na Mazowszu w przededniu ich likwidacji, przebiegu procesu kasat oraz losów majątków i zakonników po zniesieniu klasztorów.

Anna SZYLAR

Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu

Sprawozdanie z prac nad archiwaliami ze skasowanych klasztorów w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, Archiwum Państwowym w Radomiu i Archiwum Państwowym w Kielcach*

W ramach prac nad realizacją części projektu badawczego *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* w okresie od 3 I do 5 II 2013 r. przeprowadzona została kwerenda archiwalna w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach (AD Kielce). W zespole *Akta Kurialne Ogólne* na temat skasowanych klasztorów znaleziono:

1. Sygn. OK-1/3: *Akta depozytu suprymowanych klasztorów*, 1820, kk. 79 – opactwo bożogrobców w Miechowie oraz klasztor kamedułów w Szańcu i norbertanów w Hebdowie. Zawierają rejestr zdeponowanych przedmiotów, wykaz kościołów, do których je przekazano, pokwitowania odbioru podpisane przez plebanów.
2. Sygn. OK-1/4: *Akta dotyczące aparatów i sprzętów kościelnych suprymowanych klasztorów*, 1819–1830, kk. 168 – opactwa bożogrobców w Miechowie i cystersów w Jędrzejowie oraz klasztor kamedułów w Szańcu, norbertanów w Hebdowie i paulinów w Pińczowie. Znajdują się tu spisy przejętych aparatów kościelnych i bielizny; prośby plebanów o przekazanie do administrowanych przez nich parafii szat liturgicznych, ksiąg, sprzętów; wykaz kościołów, które otrzymały z depozytu aparaty kościelne i bieliznę; asygnaty na ich wydanie oraz pokwitowania odbioru podpisane przez plebanów.
3. Sygn. OK-16/13: *Akta zakonu sióstr norbertanek w Busku*, 1786–1831, kk. 271 – stan osobowy klasztoru, korespondencja z władzami kościelnymi i świeckimi w różnych sprawach, inwenta-

* Praca naukowa finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016. Scientific work financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.